

datur uel in dogmatibus uel in rebus externis necessariis, uel denique in rebus
 adiaphoris, quod sanae doctrinae aduersatur, quae est secundum Euangelium
 gloria beati Dei; nec ferre potest philosophicam quorundam modestiam et mo-
 derationem, qui causantur, satius esse qualescunque quam nullas ecclesias ha-
 5 bere; cum omnia sint in manu Dei posita,¹⁵ cuius etiam dextera haec omnia
 mala mutare potest.¹⁶ Is enim nouit, qui sunt eius,¹⁷ is [72:] etiam nouit suam
 ecclesiam sanctam sine consiliis ac rationibus humanis regere ac gubernare.
 Quare nostrum est, Tyrannis ceruices nostras potius feriendas praebere, quam
 admittere, quantum in nobis est, ut Euangelium filii Dei corrumpatur et huma-
 10 nis traditionibus atque doctrinis daemoniorum, quibus hoc commentum *Interim*
scatere uidemus, uel obscuretur, uel labefactetur. Scimus enim, nos esse in
 nouissimis temporibus, et nunc propiores fini huius Seculi, quam fuerint Apo-
 stoli, quorum doctrinam, licet indigne, docemus ac profitemur. Ideo praeclara
 diui Pauli prophetia, quam nouimus in Papatu esse completam,¹⁸ non solum
 15 nos consolemur,^a sed etiam armemus ac muniamus aduersus doctrinas diabo-
 licas cum Euangelio pugnantes,¹⁹ ne doctrina fidei pereat, et opera in doctrina
 statuatur, id quod aduersarii nostri Papistae summis uiribus effectum reddere
 conantur.

Haec Vestrae Charitati, Domini et Fratres dilectissimi, breuiter hoc tempore
 20 propter summam nuncii festinationem duximus esse respondenda, donec ali-
 quando, consideratis et perspectis singulis commenti partibus, Deo uolente
 specialiolem addiderimus responsionem.²⁰ Et humiliter petimus, ut haec inter-
 ea temporis propter Christum consulantur. Dominus noster Jesus Christus con-
 seruet una cum sua Ecclesia sancta [73:] Vestras Dignitates ad suam gloriam
 25 et pericula gubernet. Amen. Hafniae 12. Iulii 1548.

Vestrarum Dignitatum

Obsequentissimus

Doctor Petrus Palladius

Hafniae Copenhagen in Denemarck.

30 Petrus Gall et reliqui Scholae et Ecclesiae Hafniae Comministri.

^a Im Druck: consulemur.

¹⁵ Vgl. Hi 12,10; Ps 95,4.

¹⁶ Vgl. Ps 118,15f; 77,11 [Luther 1545].

¹⁷ Vgl. Joh 10,27; II Tim 2,19.

¹⁸ Vgl. I Tim 4,1–3.

¹⁹ Vgl. Eph 6,11–17.

²⁰ Das ausführliche Gutachten wurde den Hamburgern auch auf mehrmalige Nachfrage niemals zugänglich gemacht, vermutlich weil Christian III. die scharfe Ablehnung des Interims durch die führenden Theologen seines Landes nicht bekannt werden lassen wollte. Vgl. Schwarz Lausten, Religion og Politik, 110.